

NATUURONDERZOEK FRIDTJOF NANSENHOF AMSTERDAM

Vleermuizen

rapport

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Antea group
Contactpersoon: Dhr. S. Hammink
Adres: Postbus 321
7400 AH DEVENTER
Tel: +316 2299 0312
E-mail: stephan.hammink@anteagroup.com

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch
Adres: Postbus 38, 2910 AA
Nieuwerkerk a/d IJssel
Bezoekadres: 's-Gravenweg 318-D, 2911 BK
Nieuwerkerk a/d/ IJssel
Tel: 0180 322840
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Auteur: M.G. Bertholet
Kwaliteitscontrole: Ing. S. van Lieshout

Projectcode: AGVL1516
Status: Definitief
Datum: 22-8-2016

Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Economische Zaken gestelde eisen.

Adviesbureau E.C.O Logisch is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

SAMENVATTING

Binnen het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Buiten het projectgebied is een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Het aanwezige foerageergebied binnen het projectgebied is voor de gewone dwergvleermuis van gering belang, gezien dit door een enkel individu wordt benut en er voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig zijn. Het projectgebied bevat geen functies voor beschermde flora en/of fauna. Een ontheffing inzake de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk geacht.

Het projectgebied bevat elementen waarin zangvogels tot broeden kunnen komen. In een conifeer binnen het projectgebied is een nest van de merel waargenomen. Het is daarom wenselijk om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren (globaal 15 maart – 15 juli), om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden aanwezig zijn mogen deze niet verstoord of vernietigd worden.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Wettelijk kader	5
2	Onderzoeksmethodiek	6
2.1	Vleermuizen	6
2.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	6
2.3	Winterverblijfplaatsen.....	6
2.4	Zomer- en kraamverblijfplaatsen.....	6
2.5	Vliegroutes en foerageergebieden	6
2.6	Overzicht inventarisaties.....	6
3	Resultaten	7
3.1	Algemeen.....	7
3.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	7
3.3	Winterverblijfplaatsen.....	7
3.4	Zomer- en kraamverblijfplaatsen.....	7
3.5	Vliegroutes en foerageergebieden	7
3.6	Belang projectgebied	7
4	Conclusie en aanbevelingen	8
4.1	Conclusie	8
4.2	Aanbevelingen t.o.v. de Flora- en faunawet.....	8
	Bijlage 1 Kaart resultaten vleermuisonderzoek.....	9
	Bijlage 2 Foto's verblijfplaats	10

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De initiatiefnemer is voornemens het projectgebied te her ontwikkelen. Hierbij zullen de bestaande woningen worden gesloopt en nieuwe woningen worden teruggebouwd. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

In opdracht van Antea group is derhalve door Adviesbureau E.C.O. Logisch een aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door vleermuizen. Dit rapport bevat de resultaten van het vleermuisonderzoek en aanbevelingen ten opzichte van de Flora- en faunawet.

1.2 WETTELIJK KADER

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn middels tabel 3 van de Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn beschermd. Dit houdt in dat een ontheffing vereist is op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet, wanneer er sprake is van een overtreding op de verbodsbepalingen uit artikel 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet.

Vleermuizen en de Flora- en faunawet

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde diersoorten te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren. Voor vleermuizen wordt er onderscheid gemaakt tussen zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en kraamkolonies. Deze verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in gebouwen of in bomen.

Daarnaast worden migratie- en vliegroutes en foerageergebieden, die essentieel zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een lokale populatie vleermuizen, onder artikel 11 van de Flora- en faunawet beschermd.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 VLEERMUIZEN

Onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijke functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2013¹.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt standaard met de Petersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk oor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

In paragraaf 2.6 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden. De toegepaste methodiek wordt hier per functie nader toegelicht.

2.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN EN ZWERMPLAATSEN

In de periode 15 augustus - 15 september 2015 zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. De inventarisaties zijn afgestemd op zwermgedrag van de te verwachten soorten.

2.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijfplaatsen van vleermuizen is er tijdens de inventarisaties in het paarseizoen aandacht besteed aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij eventuele potentiële winterverblijven. Er zijn geen zolders en geschikte kelders in de gebouwen aanwezig die kunnen fungeren als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

2.4 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In de periode 15 mei - 15 juli 2016 is het projectgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit drie rondes, waarvan er één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst is uitgevoerd. De overige twee rondes hebben 's avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang.

2.5 VLEGROUTES EN FOERAGEERGEBIEDEN

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

2.6 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het vleermuisonderzoek. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. S. van Lieshout, M. Neefjes MSc en M.G. Bertholet.

Tabel 1: Overzicht inventarisaties vleermuizen

Datum	Tijd	Activiteit	Weersomstandigheden
27-08-2015	20:39 - 22:39	Paarverblijven / zwermplaatsen	Geheel bewolkt, windkracht 4, 16 °C
24-09-2015	05:29 - 07:29	Paarverblijven / zwermplaatsen	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 3, 14 °C
18-05-2016	21:33 – 23:33	Zomer- / kraamverblijven	Bewolkt, windkracht 2, 17°C
20-06-2016	22:04 – 00:04	Zomer- / kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 1, 18°C
21-06-2016	03:19 – 05:19	Zomer- / kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 1, 14°C

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013

3 RESULTATEN

3.1 ALGEMEEN

Binnen het projectgebied is enkel de gewone dwergvleermuis waargenomen. Per onderzochte functie wordt het gebruik van het projectgebied nader toegelicht. In bijlage 1 zijn de resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven.

3.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN EN ZWERMPLAATSEN

Er zijn in deze periode twee individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze foerageerden net buiten het projectgebied. Eén individu van de gewone dwergvleermuis is baltsend waargenomen aan de oostzijde van het projectgebied. Het baltsen vond plaats in vlucht en vanuit een paarverblijf. Dit paarverblijf is aanwezig in de spouwmuur van een gebouw buiten het projectgebied. Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het projectgebied waargenomen.

3.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Er zijn geen zolders en geschikte kelders in de gebouwen aanwezig die kunnen fungeren als winterverblijfplaats voor vleermuizen. Er is ook geen middernachtzwermen van vleermuizen bij eventuele potentiële winterverblijven waargenomen.

3.4 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In deze periode zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Er zijn twee individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Eén foerageerde langs de bomenrij aan de noordzijde van het projectgebied en de andere foerageerde net buiten het projectgebied aan de zuidzijde van de kerk.

3.5 Vliegroutes en foerageergebieden

Er zijn geen vliegroutes binnen het projectgebied waargenomen. Het groen aan de noordzijde van het projectgebied en het groen naast de kerk wordt gebruikt als foerageergebied door slechts enkele individuen van de gewone dwergvleermuis.

3.6 BELANG PROJECTGEBIED

Het projectgebied bevat elementen welke worden benut door beschermde soorten. In tabel 2 is weergegeven welke functies zijn aangetroffen en wat het belang van het projectgebied is voor de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie.

Tabel 2: Beschermde functies vleermuizen

Flora- en faunawet	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie	Belang
Tabel 3	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	foerageerzone baltsterritorium	gering gering

De aangetroffen foerageerzone is voor de gewone dwergvleermuis van beperkt belang voor de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Deze wordt door slechts enkele exemplaren van deze soort incidenteel benut. Het groen gelegen aan de noordzijde van het projectgebied en het groen ten zuiden van de kerk wordt gebruikt als foerageergebied door slechts enkele individuen van de gewone dwergvleermuis. Er is niet bekend wat er met het groen gaat gebeuren, vermoedelijk zal dit blijven bestaan.

Het baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis is slechts van beperkt belang, doordat er geen paarverblijven in het projectgebied aanwezig zijn. Het paarverblijf bevindt zich in het gebouw buiten het projectgebied, ten oosten van het projectgebied.

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

Binnen het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Buiten het projectgebied aan de oostzijde is een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Het aanwezige foerageergebied binnen het projectgebied is voor de gewone dwergvleermuis van gering belang, gezien dit door een enkel individu wordt benut, daarnaast zijn er voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig. Het projectgebied bevat geen functies voor beschermde flora en/of fauna. Een ontheffing inzake de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk geacht.

4.2 AANBEVELINGEN T.O.V. DE FLORA- EN FAUNAWET

Het projectgebied is sterk verlicht. Om het habitat voor vleermuizen te verbeteren is het aan te bevelen het licht aan de gevels van de gebouwen te verminderen en indien mogelijk het licht te voorzien van een armatuur waardoor het naar beneden gericht is zonder veel uitstraling naar de omgeving. Het is wenselijk zoveel mogelijk van de groenstructuur binnen het projectgebied te behouden.

Het projectgebied bevat elementen waarin zangvogels tot broeden kunnen komen. In een conifeer binnen het projectgebied is een nest van de merel waargenomen. Het is daarom wenselijk om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren (globaal 15 maart – 15 juli), om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden aanwezig zijn mogen deze niet verstoord of vernietigd worden.

Bijlage 1 Kaart resultaten vleermuisonderzoek

Figuur 1: Kaart projectgebied met waarnemingen ingetekend

Bijlage 2 Foto's verblijfplaats

Afbeelding 1: Gebouw buiten het projectgebied

Afbeelding 2: Paarverblijf gewone dwergvleermuis
buiten het projectgebied